

Kuntapulssi 1/2021:

Arvio hallituksen sote-esityksestä ja uudistuksen toimeenpanoon liittyvistä kysymyksistä

Kysely kunnille ja sote-kuntayhtymille maalis-huhtikuussa 2021
(vastausaika 24.3.-18.4.2021). Vastanneita yht. 213.

Marianne Pekola-Sjöblom, huhtikuu 2021

Kuntapulssi-kysely 1/2021

Kys 4:

Miten hyvin arvioitte seuraavien, pääministeri Marinin hallituksen sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutuvan, mikäli uudistus toteutuu eduskunnalle 12/2020 annetun HE:n mukaisesti?

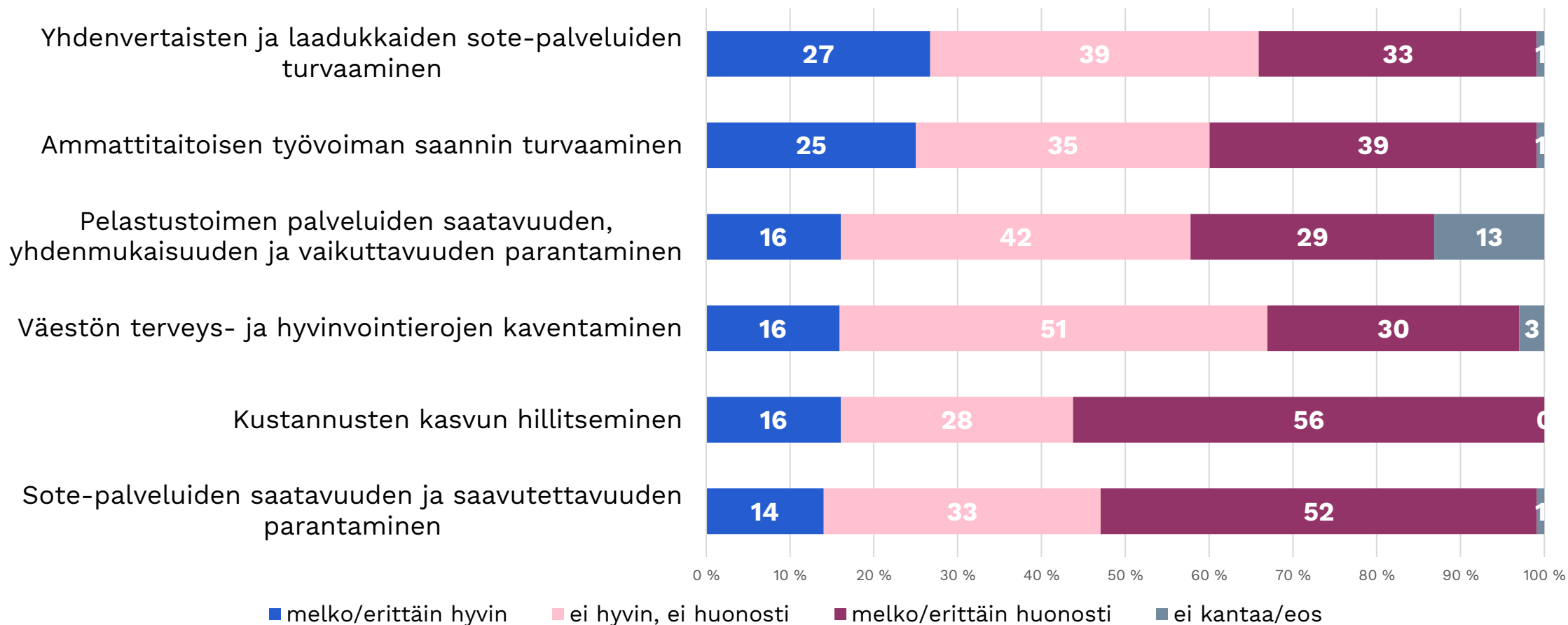
Arviot asteikolla 1-5; 1=erittäin huonosti, 5=erittäin hyvin.

Sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista koskevat arviot **Keskeisiä havaintoja**

- Kunnat ja sote-kuntayhtymät arvioivat sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutuvan pikemmin huonosti kuin hyvin.
- Kriittisimmin vastaajat suhtautuvat kustannusten kasvun hillitsemistä sekä sote-palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantamista koskevien tavoitteiden toteutumiseen: 56 % vastanneista arvioi kustannusten kasvun hillitsemistä ja 52 % sote-palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantamista koskevan tavoitteen toteutuvan huonosti.
- Eniten mielipiteitä jakavat yhdenvertaisten ja laadukkaiden sote-palveluiden turvaamista koskevan tavoitteen toteutuminen (27% hyvin, 33% huonosti).
 - Alueellisesti tarkasteltuna arviot tavoitteiden toteutumisesta vaihtelevat paikoin suuresti. Pääosassa alueita suhtautuminen on pikemmin kriittisistä kuin positiivista.
 - Sote-uudistuksen tavoitteiden toteutumiseen suhtaudutaan kriittisesti kaikenkokoisissa kunnissa.
 - Kuntayhtymien arviot tavoitteiden toteutumisesta ovat kuntavastaajia positiivisempia

Kuntapulssi 1/2021:

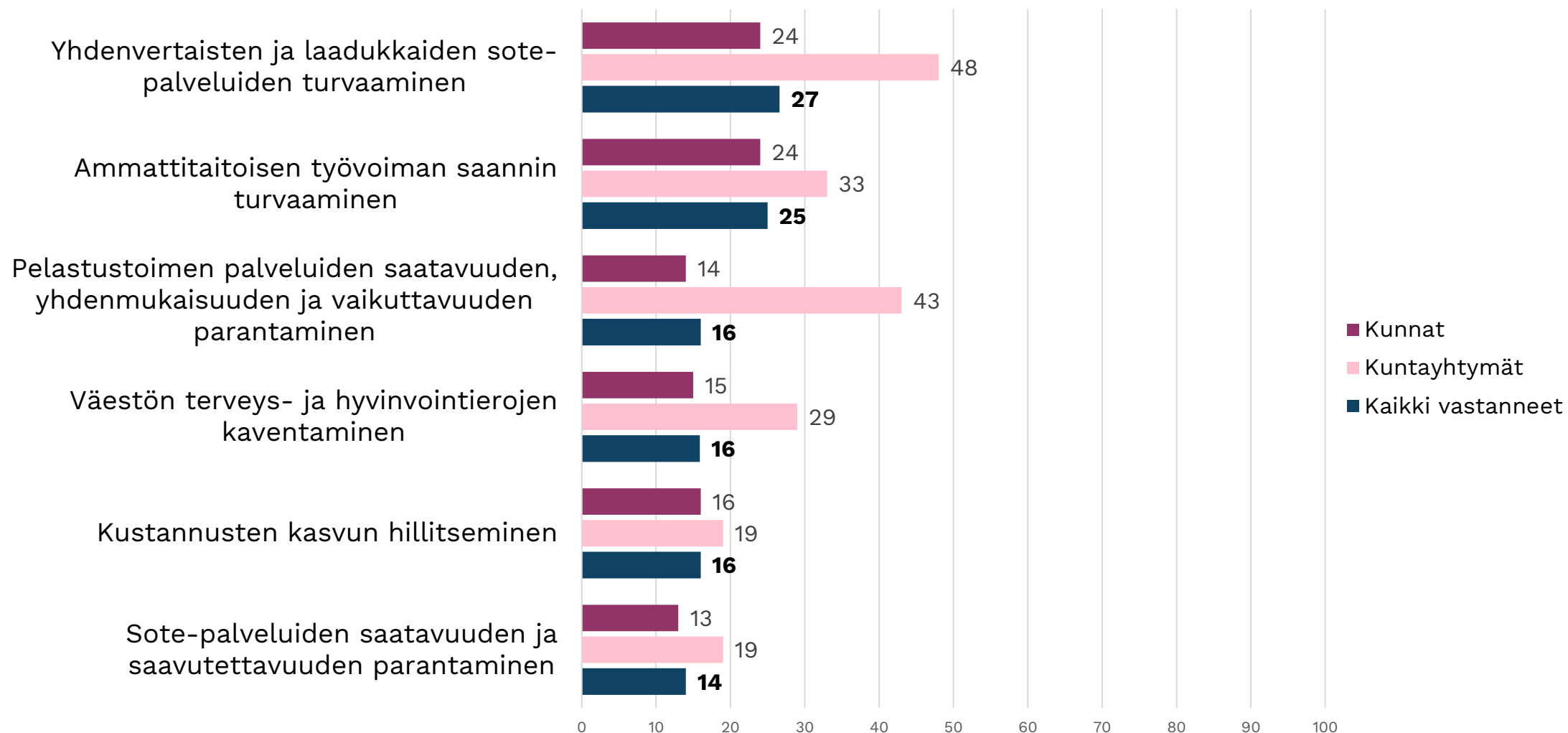
Arviot seuraavien sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, mikäli uudistus toteutuu eduskunnalle 12/2020 annetun HE:n mukaisesti. Vastausten %-jakaumat, N=213.

Kuntapulssi 1/2021:

Arviot seuraavien sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, mikäli uudistus toteutuu eduskunnalle 12/2020 annetun HE:n mukaisesti.

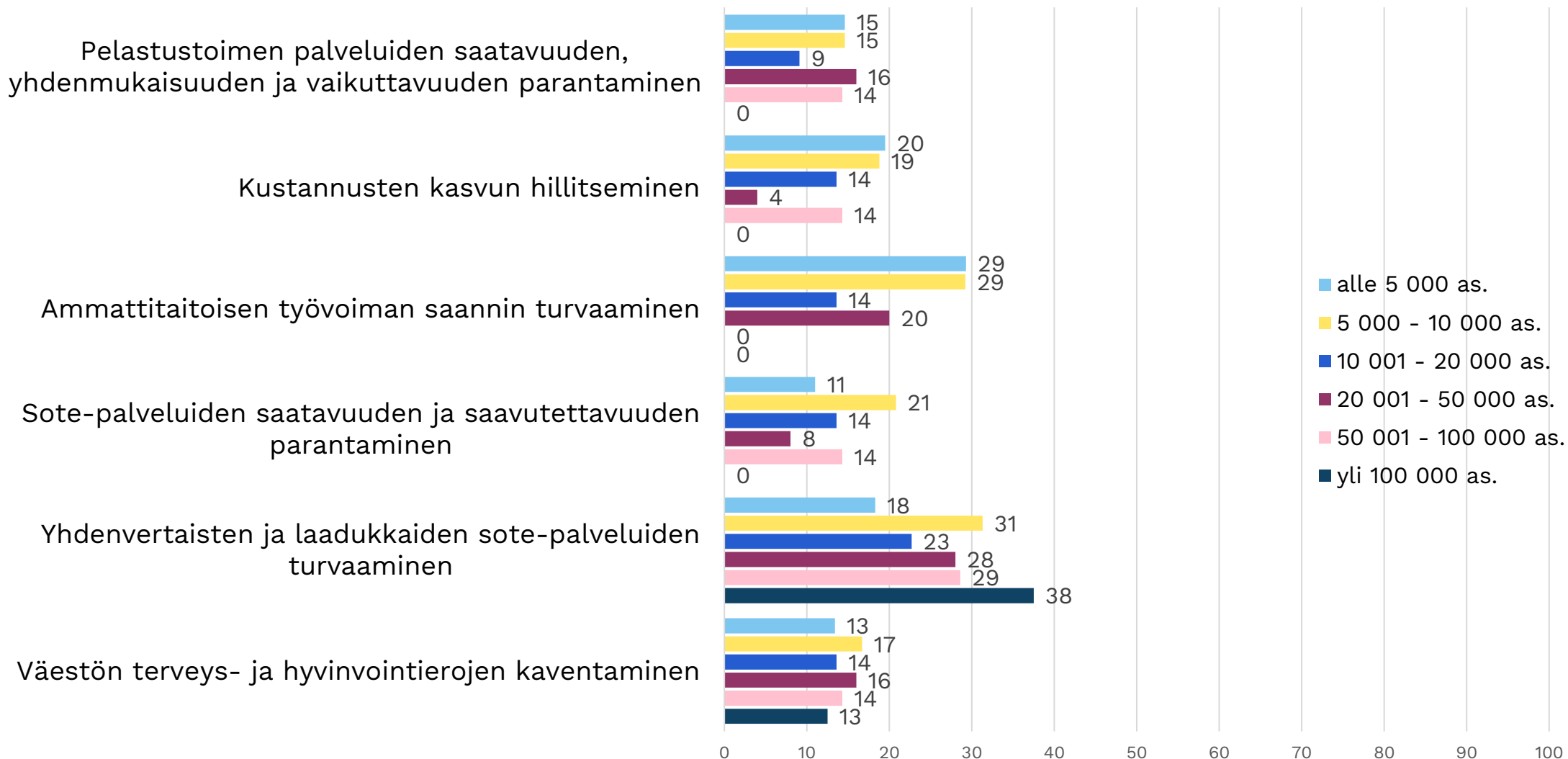
% vastanneista arvioi toteutuvan melko tai erittäin hyvin. Kunnat vs. kuntayhtymät. (N=213)

Kuntapulssi 1/2021:

Arviot seuraavien sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, mikäli uudistus toteutuu eduskunnalle 12/2020 annetun HE:n mukaisesti.

% vastanneista arvioi toteutuvan melko tai erittäin hyvin. Kuntakokoluokittainen tarkastelu. (N=192)

Arviot seuraavien sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, mikäli uudistus toteutuu eduskunnalle 12/2020 annetun HE:n mukaisesti.

% vastanneista arvioi toteutuvan melko tai erittäin hyvin. Hyvinvointialueittainen tarkastelu. (N=212*)

	Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen	Yhdenvertaisten ja laadukkaiden sote-palveluiden turvaaminen	Sote-palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen	Ammattitaitoisen työvoiman saannin turvaaminen	Kustannusten kasvun hillitseminen	Pelastustoimen palveluiden saatavuuden, yhdenmukaisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen	N=
Hyvinvointialue							
Etelä-Karjala	63	63	25	50	38	25	8
Etelä-Pohjanmaa	29	21	7	29	29	0	14
Etelä-Savo	14	29	0	14	0	29	7
Helsinki	0	0	0	0	0	0	1
Itä-Uusimaa	0	0	20	0	0	0	5
Kainuu	0	40	0	0	40	20	5
Kanta-Häme	33	44	11	33	22	33	9
Keski-Pohjanmaa	0	29	0	43	29	0	7
Keski-Suomi	21	43	21	43	29	36	14
Keski-Uusimaa	0	25	0	0	0	25	4
Lappi	14	21	21	50	21	29	14
Länsi-Uusimaa	33	33	17	17	0	17	6
Pirkanmaa	20	40	10	20	0	10	10
Pohjanmaa	20	30	30	40	30	10	10
Pohjois-Karjala	0	13	38	13	25	13	8
Pohjois-Pohjanmaa	14	25	11	11	11	21	28
Pohjois-Savo	0	5	0	32	5	0	19
Päijät-Häme	14	57	14	14	14	14	7
Satakunta	23	39	31	15	23	31	13
Vantaa-Kerava	0	0	0	0	0	0	2
Varsinais-Suomi	10	10	10	25	5	10	20
Kaikki vastanneet (vaihteluväli min-max)	16% (0-63%)	27% (0-63%)	14% (0-38%)	25% (0-50%)	16% (0-40%)	16% (0-36%)	212

Kuntapulssi-kysely 1/2021

Kys 5:

Miten hyvin sote-uudistuksessa arvionne mukaan on otettu huomioon seuraavat kuntakentältä aiemmin esiin nostetut tärkeät näkökulmat?

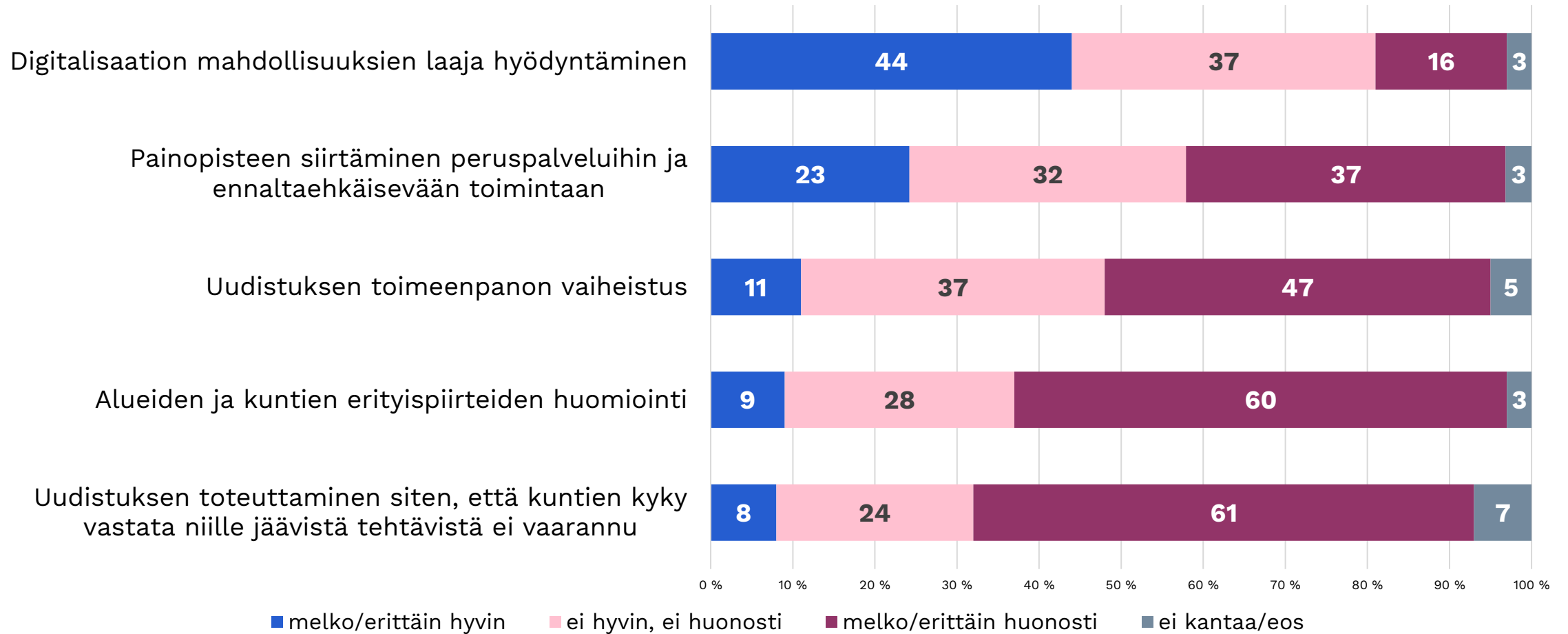
Arviot asteikolla 1-5; 1=erittäin huonosti, 5=erittäin hyvin.

Kuntakentältä aiemmin esiin nostettujen tärkeiden näkökulmien huomioon ottaminen sote-uudistuksessa

Keskeisiä havaintoja

- **Vastaajien mielestä kuntakentän aiemmin esille nostamat tärkeät näkökulmat on otettu huomioon sote-uudistuksessa pääsääntöisesti pikemmin huonosti kuin hyvin.**
- Huonoimmin huomioon otettuja tärkeitä näkökulmia ovat uudistuksen toteuttaminen siten, että kuntien kyky vastata niille jäävistä tehtävistä ei vaarannu (61 % antoi huonon arvion), alueiden ja kuntien erityispiirteiden huomiointi (60 % antoi huonon arvion) ja uudistuksen toimeenpanon vaiheistus (47 % antoi huonon arvion).
- Digitalisaation mahdollisuuksien laajaa hyödyntämistä on pidetty parhaiten huomioon otetuksi sote-uudistuksessa: 44 % antoi hyvän arvion ja vain 16 % huonon arvion.
- Painopisteen siirtämistä peruspalveluihin ja ennalta ehkäisevään toimintaan koskevan näkökulman huomiointi on jakanut eniten vastaajien mielipiteitä: 23 prosentin mielestä ko. näkökulma on otettu huomioon hyvin, 37 prosentin mielestä huonosti.
 - Alueellisesti tarkasteltuna eri alueiden arviot vaihtelevat paikoin suuresti. Pääosassa alueita suhtautuminen on pikemmin kriittisistä kuin positiivista.
 - Suhtautuminen on pääsääntöisesti pikemmin kriittistä kuin positiivista kaikenkokoisissa kunnissa.

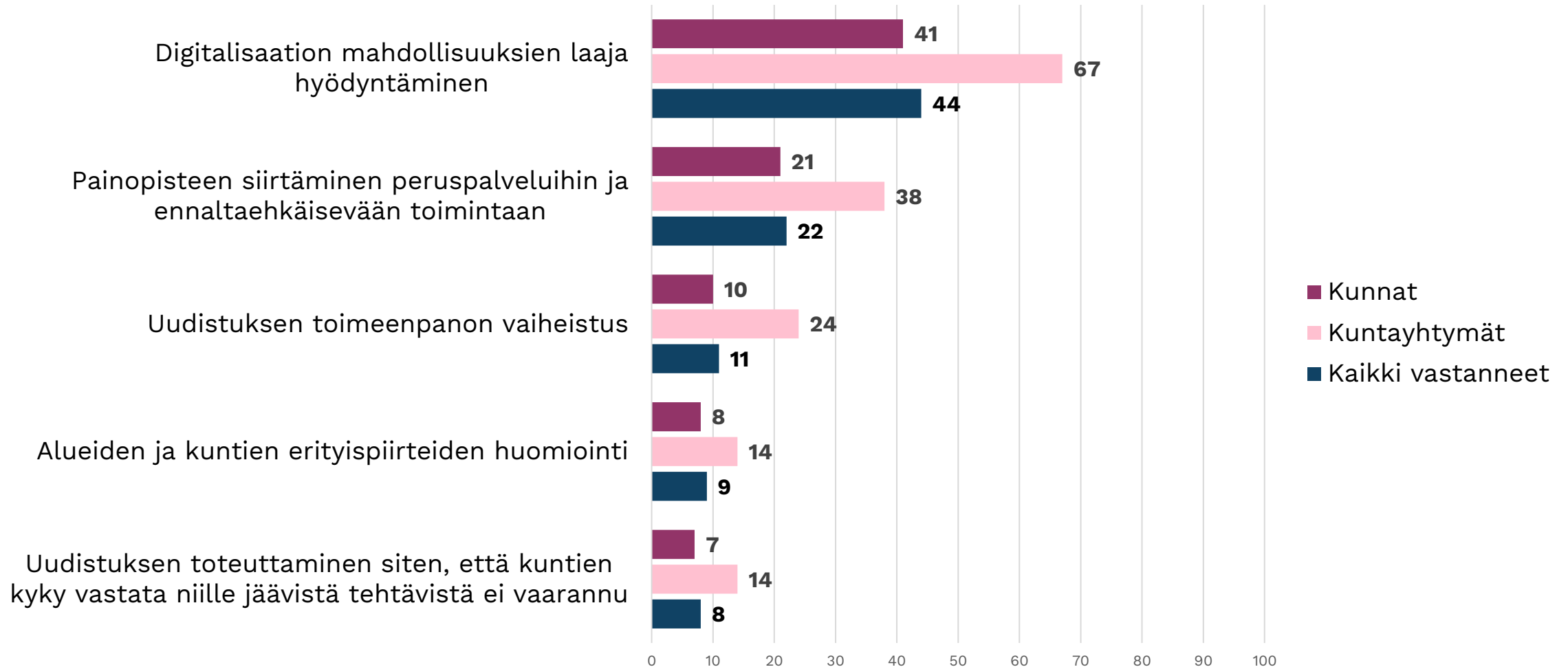
Arviot siitä miten hyvin sote-uudistuksessa arvionne mukaan on otettu huomioon seuraavat kuntakentältä aiemmin esiin nostetut tärkeät näkökulmat. Vastausten %-jakaumat, N=213.

Kuntapulssi 1/2021:

Arviot siitä miten hyvin sote-uudistuksessa arvionne mukaan on otettu huomioon seuraavat kuntakentältä aiemmin esiin nostetut tärkeät näkökulmat.

% vastanneista arvioi, että on otettu huomioon melko/erittäin hyvin. Kunnat vs. kuntayhtymät. (N=213)

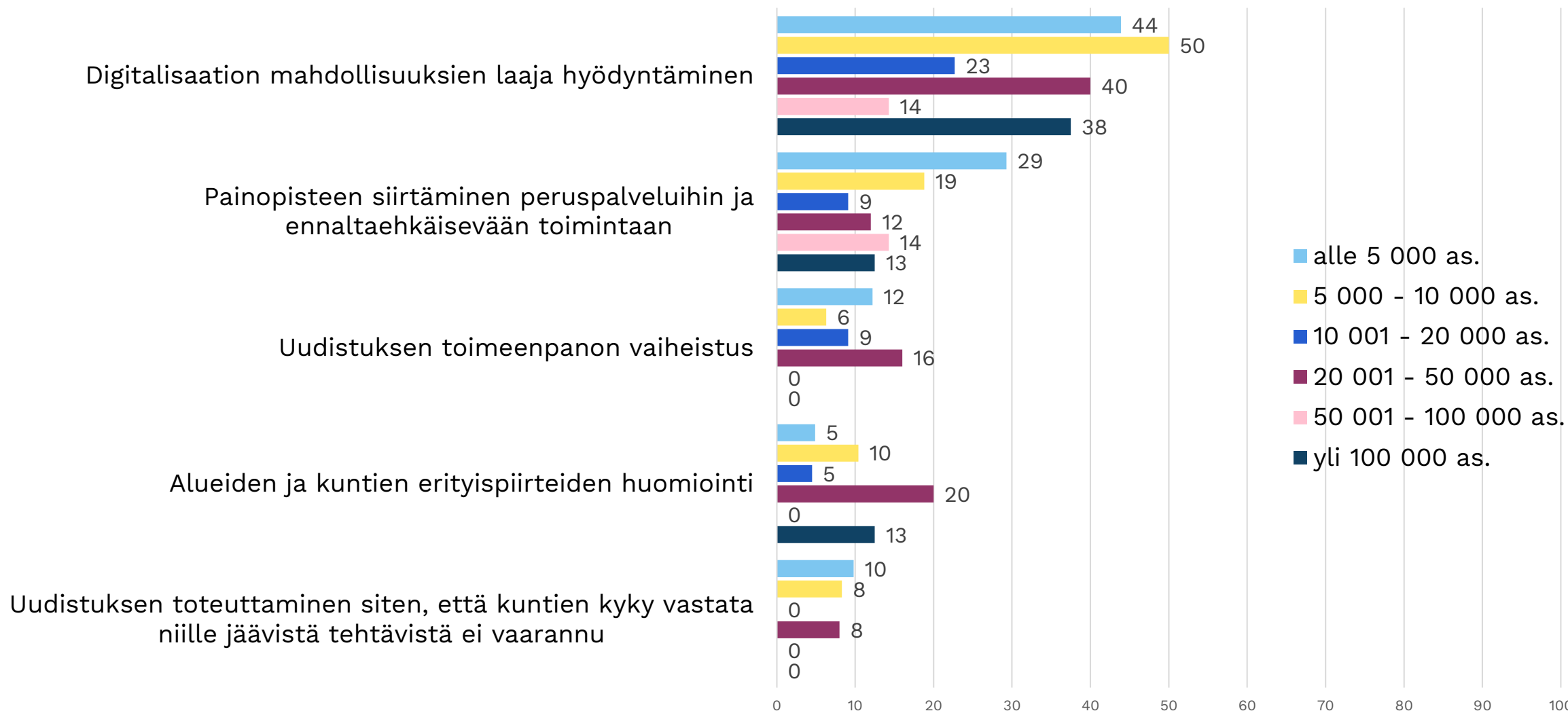
Arviot siitä miten hyvin sote-uudistuksessa arvionne mukaan on otettu huomioon seuraavat kuntakentältä aiemmin esiin nostetut tärkeät näkökulmat.

% vastanneista arvioi, että huomioitu melko/erittäin hyvin. Hyvinvointialueittainen tarkastelu. (N=212*).

Hyvinvointialue	Uudistuksen toteuttaminen siten, että kuntien kyky vastata niille jäävistä tehtävistä ei vaarannu	Alueiden ja kuntien erityispiirteiden huomiointi	Uudistuksen toimeenpanon vaiheistus	Painopisteen siirtäminen peruspalveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan	Digitalisaation mahdollisuuksien laaja hyödyntäminen	N=
Etelä-Karjala	13	13	38	50	50	8
Etelä-Pohjanmaa	7	0	14	21	50	14
Etelä-Savo	0	0	14	0	71	7
Helsinki	0	0	0	0	0	1
Itä-Uusimaa	0	40	0	20	20	5
Kainuu	20	0	20	20	60	5
Kanta-Häme	0	0	0	11	44	9
Keski-Pohjanmaa	29	0	0	14	86	7
Keski-Suomi	21	21	21	43	50	14
Keski-Uusimaa	0	25	0	0	25	4
Lappi	14	14	14	43	57	14
Länsi-Uusimaa	17	33	17	0	17	6
Pirkanmaa	0	10	0	20	60	10
Pohjanmaa	0	0	10	30	70	10
Pohjois-Karjala	0	0	0	13	50	8
Pohjois-Pohjanmaa	4	4	11	29	25	28
Pohjois-Savo	11	5	11	5	26	19
Päijät-Häme	14	0	14	29	43	7
Satakunta	8	23	15	23	46	13
Vantaa-Kerava	0	0	0	0	0	2
Varsinais-Suomi	5	10	10	20	40	20
Kaikki vastanneet (vaihteluväli min-max)	8% (0-29%)	9% (0-40%)	11% (0-38%)	23% (0-50%)	44% (0-71%)	212

Arviot siitä miten hyvin sote-uudistuksessa arvionne mukaan on otettu huomioon seuraavat kuntakentältä aiemmin esiin nostetut tärkeät näkökulmat.

% vastanneista arvioi, että huomioitu melko/erittäin hyvin. Kuntakokoluokittainen tarkastelu. (N=192).

Mihin vastaajat toivovat uudistuksessa kiinnitettävän vielä huomiota

- Toimeenpanon aikatauluun ja korona-epidemian jälkihoitovaiheen huomioimiseen
- Lähipalveluiden turvaamiseen myös harvaan asutuissa / maaseutumaisissa kunnissa
- Kuntien investointikykyyn ja rahoitusasemaan uudistuksen jälkeen
- Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön turvaamiseen
- Terveys- ja hyvinvointierojen aitoon kaventumiseen
- Alueellisten erojen voimakkaampaan huomioimiseen
- Yksityisten toimijoiden hyödyntämismahdollisuuksiin
- Kuntien mahdollisuuteen vaikuttaa hyvinvointialueilla tehtäviin ratkaisuihin

”Nyt olisi tärkeää päästä alkuun jo. Kehitetään ja hiotaan järjestelmää sitten. Sote-henkilöstön alalla pysymisen turvaamisen yksi tärkeä keino on epävarmuuden poistaminen, jota on jatkunut vuosikausia odotellessa aina uutta sote-uudistusta”

”Sote-uudistus on merkittävin kunnallishallintoa koskeva reformi, mutta **valmistelussa kunnat on ohitettu.** Kaupunkien huolellisesti valmistelemille lausunnoille ei ole annettu painoarvoa”

”Tavoitteet eivät ole realistisia syrjäseuduilla, missä toimintoja on jo aikaisemmin purettu tai ollaan purkamassa. Uusia palveluita alueille ei tulla luomaan ja silti kustannukset karkaavat, joka johtaa palveluiden uusiin leikkauksiin”

Kuntapulssi-kysely 1/2021

Kys7:

Sote-uudistus tulisi lakiesityksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus arvionne mukaan toteutettavissa ehdotetussa aikataulussa edustamanne kunnan ja alueen näkökulmasta?

Vastanneet (n=213):

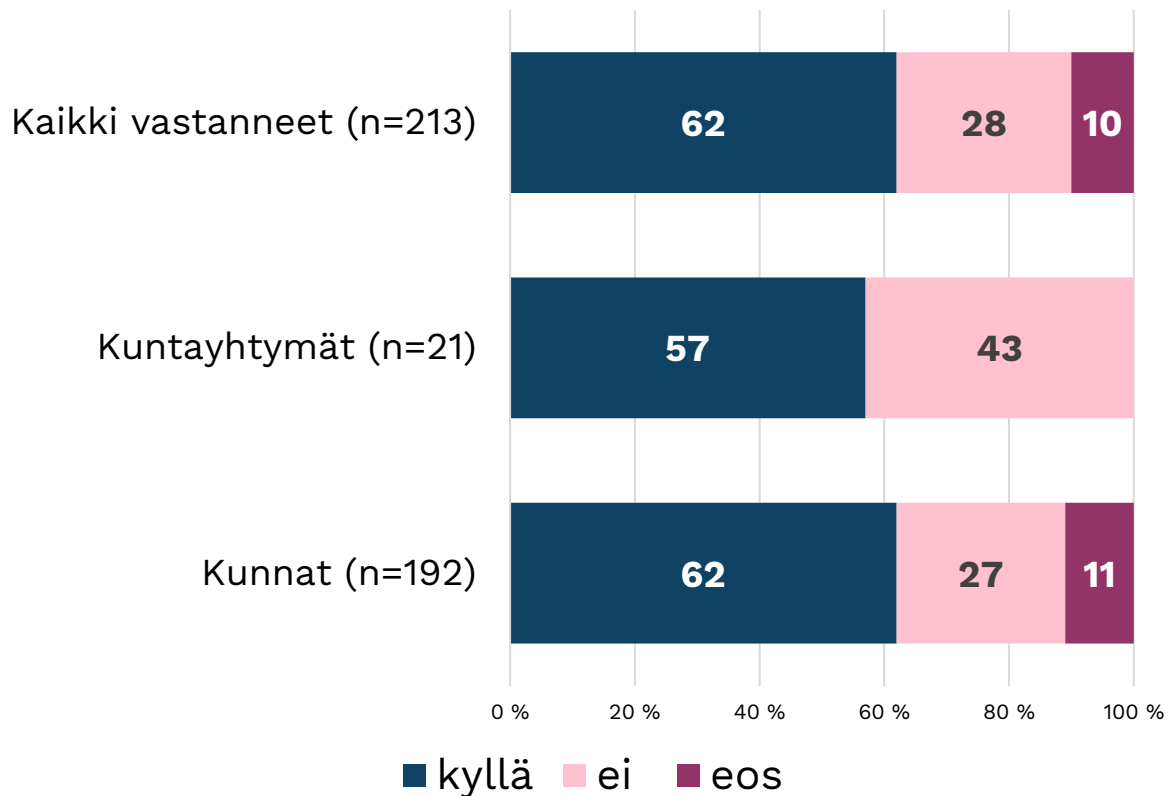
Kyllä:	62 %
Ei:	28 %
Ei osaa sanoa:	10 %

Kuntapulssi 1/2021:

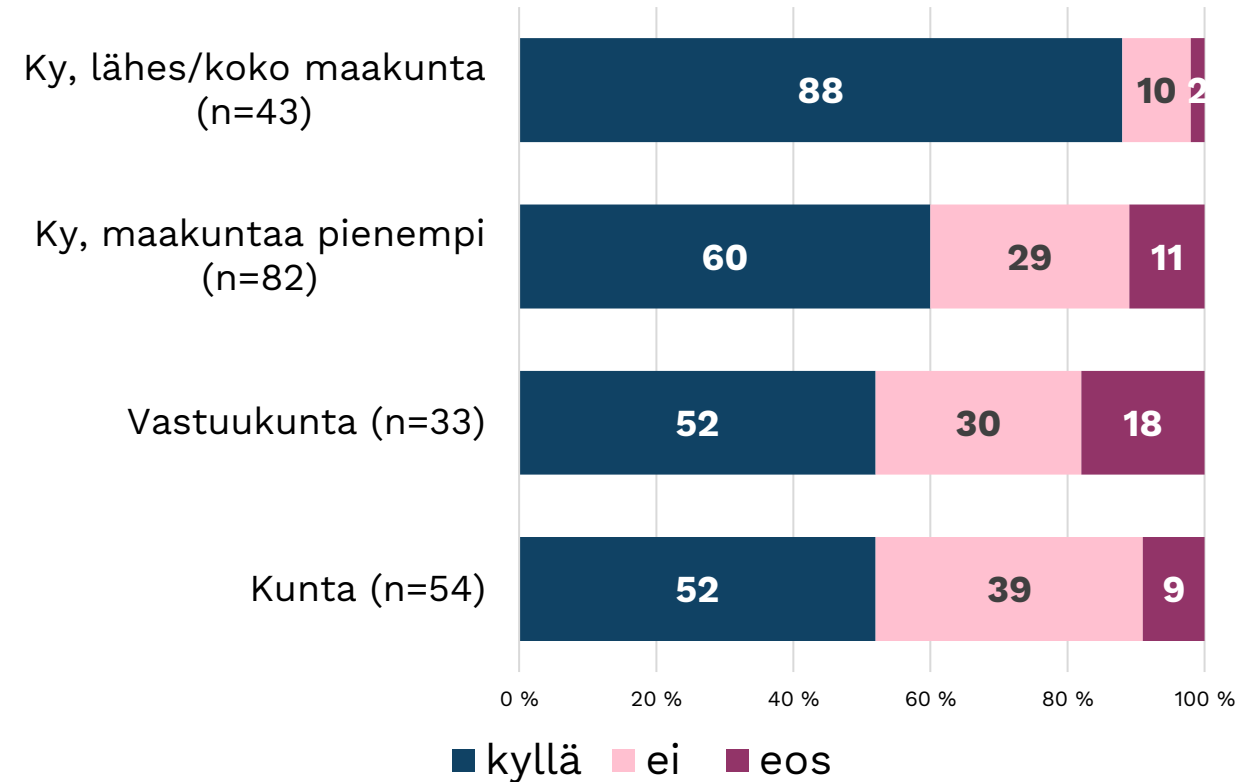
Arviot siitä onko sote-uudistus toteutettavissa ehdotetussa aikataulussa edustamansa kunnan ja alueen näkökulmasta.

Vastausten %-jakaumat organisaatiotyypin ja sote-järjestämistavan mukaan. N=212-213.

Organisaatiotyyppi (N=213)

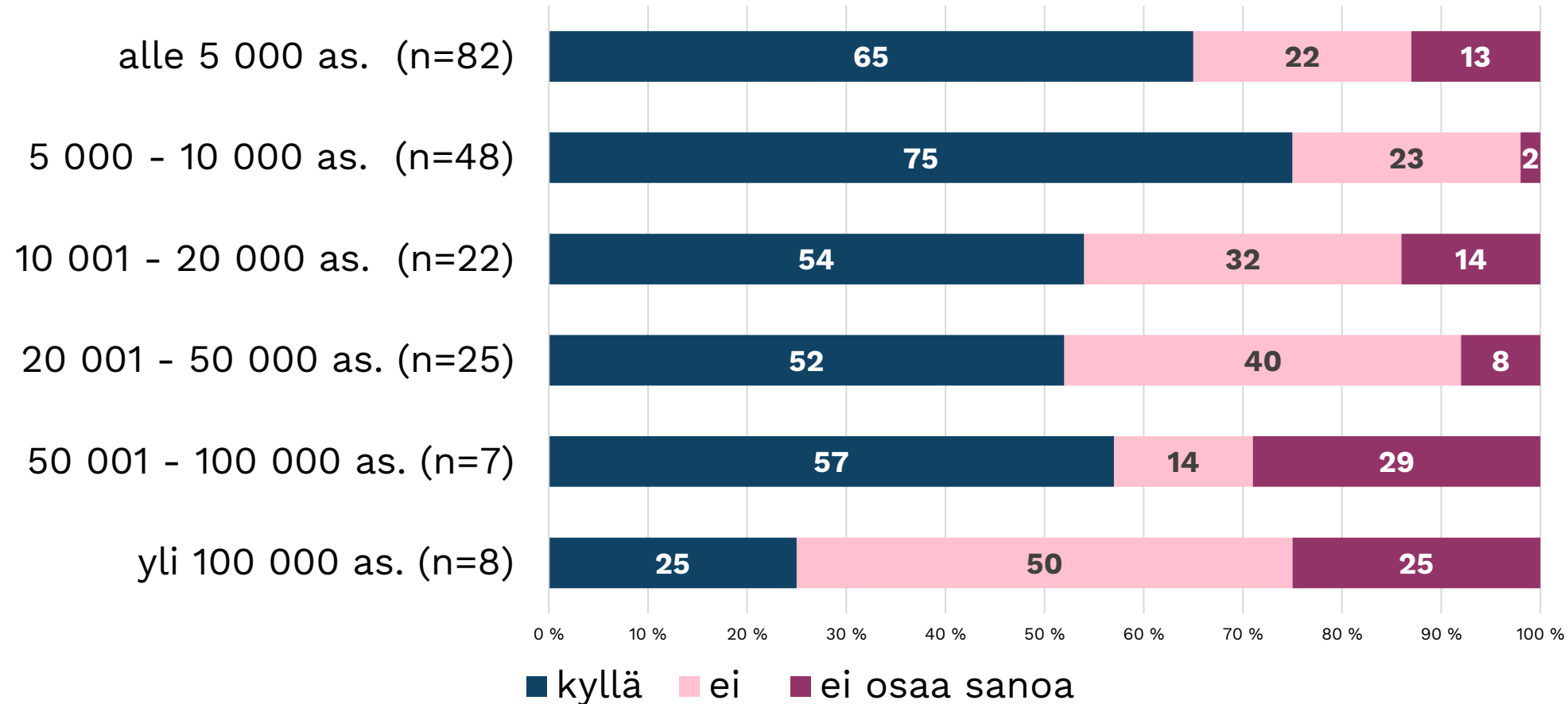
Sote-järjestämistapa (N=212)

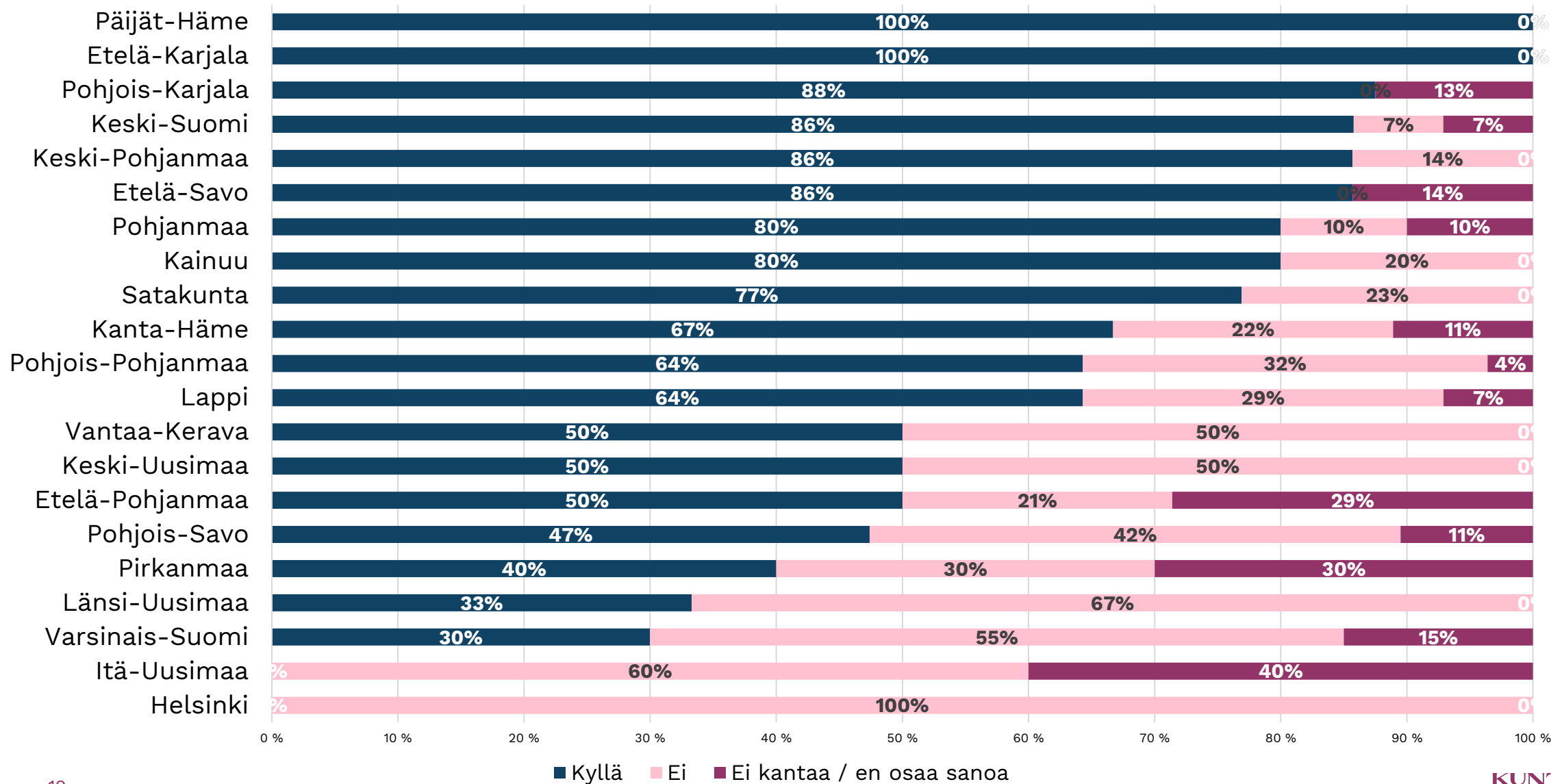
Kuntapulssi 1/2021:

Arviot siitä onko uudistus toteutettavissa ehdotetussa aikataulussa edustamansa kunnan ja alueen näkökulmasta.

Vastausten %-jakaumat vastanneissa kunnissa kuntakokoluokittain. (N=192)

Arviot siitä onko sote-uudistus toteutettavissa ehdotetussa aikataulussa edustamansa kunnan ja alueen näkökulmasta. Vastausjakaumat hyvinvointialueittain*. (N=211)

”Aikataulu on mahdollinen, jos lait hyväksytään alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Pienikin viivästys tekee mahdottomaksi aikataulun”

”Aikataulu on hyvin haastava, mutta asioiden pitkittyminen mutkistaa niitä. Olisi hyvä päästä eteenpäin, jolloin tilanne kunnissakin selkenisi. Jos haasteet muodostuvat liian suuriksi, vuoden lisääaika”

”Alueella, jossa on jo toimiva sote-kuntayhtymä, muutos on mahdollista toteuttaa aikataulussa, mutta muilla alueilla aikataulu ei ole mahdollinen toteutettavaksi, kun huomioidaan myös koronaepidemian vaikutukset”

”Nyt kannattaisi suosiolla ottaa noin viiden vuoden tauko. Koronakriisin ja sen jälkihoidon aikana ei missään nimessä pitäisi tehdä näin suurta muutosta. Tilanne olisi sama, jos sotatilanteessa tehtäisiin puolustusvoimauudistus”

Tietoa vastanneista (N=213)

Kuntapulssi –kyselyyn 1/2021 vastanneiden organisaatio ja asema

Vastaajan organisaatio	Vast.lkm
Kunta	192
Kuntayhtymä	21
N=	213

Vastaajan asema	Vast.lkm
Viranhaltija: yleisjohto tai konsernihallinto	193
Viranhaltija: toimialajohtaja	16
Jokin muu	4
N=	213

Kuntapulssi-kysely sote-uudistuksesta 2021:

Tietoa vastanneista Manner-Suomen kunnista ja vastausten kattavuudesta kuntakokoluokittain (N=192)

Kuntakokoluokka	Kuntien lkm	Vastanneiden kuntien lkm	% kokoluokan kunnista
alle 5 000 as.	124	82	66
5 001 - 10 000 as.	73	48	66
10 001 - 20 000 as.	41	22	54
20 001 - 50 000 as.	34	25	74
50 001 - 100 000 as.	12	7	58
yli 100 000 as.	9	8	89
Yhteensä	293	192	66

Vastanneet kunnat kattavat 76 % Manner-Suomen kuntien yhteenlasketusta väestömäärästä

Kuntapulssi –kyselyn 1/2021 vastausmäärät sote-järjestäjätahon mukaan (N=213)

Sote-palvelujen järjestäjätaho luokittelu, tilanne 2021	Vastanneet kunnat, lkm	Vastanneet kuntayhtymät, lkm	Vastanneet yht, lkm
Kunta	54	-	54
Kuntayhtymä, lähes/koko maakunta	33	11	43
Kuntayhtymä, maakuntaa pienempi	72	10	82
Vastuukunta	33	-	33
Yhteensä	192	21	213

Kuntapulssi –kyselyn 1/2021 vastausmäärät kielisuhteen mukaan (N=213)

Kielisuhde	Otos	Vastanneet	% vastanneista
Suomenkieliset kunnat	260	170	65
Kaksikieliset, suomenkielienemmistöiset kunnat	18	12	67
Kaksikieliset, ruotsinkielienemmistöiset kunnat	15	10	67
Yhteensä	293	192	66
Suomenkieliset kuntayhtymät		18	
Kaksikieliset kuntayhtymät		3	
Yhteensä		21	

Tietoa vastanneista kunnista ja kuntayhtymistä sekä kuntavastausten kattavuudesta hyvinvointialueittain (N=212)

Tietoa vastanneista	Vastanneet kuntayhtymät, lkm	Vastanneet kunnat, lkm	Vastanneet kunnat, % hyvinvointialueen kunnista
Etelä-Karjala	1	7	78
Etelä-Pohjanmaa	4	10	56
Etelä-Savo	1	6	75
Kainuu	0	5	63
Kanta-Häme	1	8	73
Keski-Pohjanmaa	1	6	75
Keski-Suomi	0	14	64
Kymenlaakso	0	1	17
Lappi	1	13	62
Pirkanmaa	0	10	43
Pohjanmaa	1	9	64
Pohjois-Karjala	0	8	62
Pohjois-Pohjanmaa	5	23	77
Pohjois-Savo	0	19	83
Päijät-Häme	1	6	60
Satakunta	2	11	69
Varsinais-Suomi	2	18	67
Uusimaa:	HUS		
Helsinki	-	1	100
Itä-Uusimaa	0	5	71
Keski-Uusimaa	0	4	67
Länsi-Uusimaa	0	6	60
Vantaa-Kerava	0	2	100
Kaikki	21	192	66